

مدیریت ورزشی - بهار ۱۳۹۷
دوره ۱۰، شماره ۱، ص: ۱۷۹ - ۱۶۳
تاریخ دریافت: ۹۵ / ۰۱ / ۲۲
تاریخ پذیرش: ۹۵ / ۱۱ / ۱۶

شناسایی و تحلیل عوامل موثر بر نهادینه سازی فرهنگ ورزش در کودکان و نوجوانان از دیدگاه معلمان تربیت بدنی

محسن منوچهری نژاد^{۱*} - مهر علی همتی نژاد^۲ - محمد مهدی رحمتی^۳ - اسماعیل
شریفیان^۴

۱. دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه فرهنگیان، ایران ۲. استاد مدیریت ورزشی دانشگاه گیلان، رشت، ایران ۳.
دانشیار جامعه شناسی دانشگاه گیلان، رشت، ایران ۴. دانشیار مدیریت ورزشی دانشگاه شهید باهنر، کرمان، ایران

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر شناسایی عوامل موثر بر نهادینه سازی فرهنگ ورزش در کودکان و نوجوانان بود. روش تحقیق حاضر توصیفی- پیمایشی و از حیث هدف، کاربردی بود. جامعه آماری پژوهش را در بخش کیفی صاحب نظران حوزه ورزش کودک و نوجوان و در بخش کمی کلیه معلمان تربیت بدنی کشور (۲۹۷۰۰ نفر) تشکیل دادند، نمونه آماری در بخش کیفی ۲۵ متخصص و در بخش کمی برابر با (۱۲۲ نفر ۶۶ مرد و ۵۶ زن) دبیر تربیت بدنی به صورت خوشه ای طبقه ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه محقق ساخته بر اساس مصاحبه با صاحب نظران حوزه ورزش کودکان و نوجوانان و مطالعه مبانی نظری بود، که روایی صوری و محتوایی آن به تایید متخصصان امر رسید و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ (۰/۸۲) بدست آمد. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها از روش تحلیل عاملی اکتشافی^{با چرخش} و اریمکس استفاده شد. براساس نتایج تحلیل عاملی ۶ عامل شناسایی شد که می توانند ۴۹/۷۳۲ درصد واریانس نهادینه سازی ورزش در کودکان و نوجوانان از دیدگاه معلمان تربیت بدنی ایران را برآورد نمایند. بنابر این ضروری است عوامل موثر بر نهادینه سازی فرهنگ ورزش در کودکان و نوجوانان مورد توجه خانواده ها و برنامه ریزان ورزش کشور قرار گیرد.

واژه های کلیدی

جامعه پذیری ورزشی، خانواده، فرهنگ ورزش، کودکان و نوجوانان، نهادینه سازی، همسالان.

Email: mohsenmanochehri28@gmail.com

* نویسنده مسئول : تلفن : ۰۹۱۳۷۶۷۳۳۴۵

مقدمه

عدم فعالیت بدنی ۳۵ درصد مردم جهان را دربرگرفته است و مرگ ناشی از عدم فعالیت بدنی حتی از آمار مرگ ناشی از استعمال دخانیات بیشتر است. بر اساس گزارش‌ها نزدیک ۵۰۰ میلیون فرد چاق در جهان وجود دارد و پیش بینی می‌شود این آمار به ۱ میلیارد در سال ۲۰۳۰ برسد. بر اساس گزارش بخش بهداشت سازمان ملل در سال ۲۰۱۱ جهان نیازمند سیاست‌های جهانی، ملی و منطقه‌ای در راستای ارتقای فعالیت بدنی و جلوگیری از بیماری‌ها است. بر اساس گزارش‌های عدم فعالیت بدنی در گروه‌های جوان و نوجوان پیش بینی می‌شود آنها نسبت به والدینشان عمر کوتاه تری داشته باشند (۱). در بسیاری از کشورهای صنعتی از جمله آلمان در چند دهه اخیر اضافه وزن و چاقی مفرط در کودکان و بزرگسالان شیوع زیادی پیدا کرده است و این مساله منجر به شیوع بیماری‌های متابولیک و قلبی و عروق گشته است که در گذشته فقط در بزرگسالان شایع بودند. از عوامل مرتبط با اضافه وزن در کودکان و نوجوانان، می‌توان به آمادگی جسمانی پایین، کم تحرکی و چاقی، کم تحرکی و موقعیت اجتماعی والدین اشاره کرد (۲). کم تحرکی در استفاده کودکان از وسایل نقلیه غیر فعال قابل مشاهده است، در کشور آلمان ۷۰/۲ درصد کودکان بین ۷ تا ۱۰ سال به باشگاه‌های ورزشی می‌روند، این مساله نشان دهنده اهمیت باشگاه‌ها در اجتماعی کردن و رشد شخصیت کودکان علاوه بر کسب آمادگی جسمانی و دستیابی به سلامتی آنها است. سازمان بهداشت جهانی ۱ نیز برنامه‌هایی برای استفاده از امکانات موجود در سطح ملی متناسب با عادات افراد برای جلوگیری از بروز چاقی در دست اقدام دارد. تحقیقات در انگلیس بیانگر این موضوع است که تنها ۳۲ درصد پسران و ۲۴ درصد دختران ۲-۱۲ ساله انگلیسی دارای فعالیت بدنی متوسط ۶۰ دقیقه در روز هستند و این عامل به چاقی در دوران سنی بالاتر منجر خواهد شد، که ۲۲ درصد پسران و ۳۲ درصد دختران ۱۶ ساله در انگلستان بنا به گزارش موسسه سلامت و مراقبت اجتماعی و سبک زندگی چاق هستند (۱) دمن و همکاران (۲۰۱۰)، در پژوهشی تحت عنوان "شهرستان‌ها فعال هستند؟ نابرابری در تامین منابع عمومی، تفریح و سرگرمی شهری" که در جنوب کالیفرنیا انجام دادند به این نتیجه رسیدند که، شهرهایی که درآمد خانواده‌ها پایین است، از نظر مناطق تفریحی محروم هستند (۳). بر اساس پژوهش‌ها در استرالیا در مورد استفاده از وسایل نقلیه فعال نتایج دراسترالیا بیانگر این موضوع است که ۲۰ درصد دوره دوم و ۳۶ درصد دانش آموزان دوره

-
1. World Health Organization
  2. Dehmann et al.

اول از وسایل نقلیه فعال استفاده می‌نمایند. در مورد رفتار غیر فعال تنها ۲۶ درصد کودکان ۲-۴ ساله و ۳۰ درصد کودکان و نوجوانان ۵-۱۷ ساله و ۲۰ درصد ۱۲-۱۷ ساله رفتار کم تحرک مانند تماشای بیش از حد تلویزیون دارند. در مورد نقش والدین در حمایت فرزندان برای مشارکت ورزشی فرزندانشان در بین ۱۵ کشور در بهترین حالت قرار دارد. ۷۶ درصد ۱۲-۱۷ ساله ها از طرف والدین تشویق به انجام فعالیت بدنی می‌شوند (حمایت در طول یک هفته). اگرچه در پژوهشی بیان شده است که ۴۳ درصد والدین و ۳۰ درصد پدران و در جایی دیگر آمده است ۲۲ درصد مادران فعالیت بدنی مناسب را دارند (رفتار والدین) (۴). در گزارشی جامع در کشور فنلاند در حوزه ورزش کودکان و نوجوانان ۶ پژوهش که در دانشگاه جکسلواکی و لایک انجام شده بود، استفاده شد. نتایج بیانگر این موضوع بود، ۲۰ درصد کودکان و نوجوانان حداقل توصیه شده فعالیت بدنی را دارند و ۴۰ درصد کودکان و نوجوانان در ورزش‌های سازمان یافته مشارکت دارند، همچنین ۲۵ درصد دختران و ۳۸ درصد پسران ۱۱ ساله فنلاندی فعالیت بدنی مناسب (۶۰ دقیقه در روز) را دارند. بر اساس پژوهش موسسه "آچ، پی، اس، سی ۲" در فنلاند ۹۳ درصد کودکان و نوجوانان ۱۴-۱۶ ساله فنلاندی بیان کردند در طول هفته گذشته والدینشان آنها را به انجام فعالیت ورزشی ترغیب و تشویق نموده‌اند و ۷۹ درصد نیز بیان نمودند والدینشان آنها را به محل انجام فعالیت ورزشی (زمانی که نیاز بود) رساندند. در حالی که تاثیر گروه همسالان در کودکان و نوجوانان ۳-۱۸ ساله ۴۸ درصد و در مطالعه‌ای دیگر (۲۰۰۱) ۵۸ درصد بیان شده است (۵). رضاسلطانی (۱۳۸۹) به نقل از غفوری (۱۳۸۶) بیان می‌کند، میزان مشارکت را در ورزش همگانی در ایران ۱۹ درصد است که در مقایسه با آمار سایر کشورها بسیار پایین است، یافته‌های موجود روند رو به رشد اضافه وزن و چاقی را در نوجوانان ایرانی نشان می‌دهند و آنچه به نظر می‌رسد این است که شیوع چاقی در میان کودکان ایرانی در حال نزدیک شدن به کشورهای صنعتی است (۶). براساس پروژه مانیتورینگ (MONIKA) بیماری‌های قلبی عروقی، که در سال ۱۹۹۸ توسط سازمان جهانی بهداشت انجام شد، ایران به عنوان یکی از ۷ کشوری که چاقی اطفال در آن‌ها شایع است معرفی گردید (۷)؛ و نیز بر اساس نتایج بدست آمده از مطالعه قند و لیپید تهران ۳، ۱۸ درصد از نوجوانان به اضافه وزن یا چاقی مبتلا هستند (۸)، آصفی و همکاران (۱۳۹۲)، در بررسی عوامل موثر بر نهادینه سازی

---

1. Jyvaskyla and LIKES

2. HPSC

3. Tehran Lipid and Glucose Study (TLGS) و تعیین کننده‌های بیولوژیک و

محیطی و تغذیه‌ای در ایران

ورزش همگانی در ایران دریافتند، عوامل فردی، گروهی، سازمانی و محیطی در زمینه‌ی نهادینه سازی فرهنگ ورزش همگانی تاثیر گذار است. عوامل سازمانی، به مجموعه عوامل مربوط به دستگاه های اجرایی ورزش همگانی که بر توسعه و گسترش ورزش همگانی اشاره دارد. این عوامل شامل اهداف و راهبردها، زیرساخت ها و امکانات، سیستم پاداش و تشویق، واحد تحقیق و توسعه، منابع انسانی، بودجه، قوانین و مقررات، آموزش و ویژگی های ورزش همگانی است (۹)، نقش عوامل مختلف از جمله رسانه (۱۰-۱۲) و خانواده (۱۳، ۱۴) مورد توجه پژوهشگران فرار گرفته است و بر تاثیر به سزای این عوامل در گرایش به ورزش همگانی صحنه گذاشته شده است. لذا لازم است عواملی که در نهادینه سازی فرهنگ ورزش در کودکان و نوجوانان موثر است شناسایی شوند و اقداماتی در این زمینه صورت گیرد، برای داشتن تغییرات اثربخش ما باید دانشمان را نسبت به فرایند نهادینه کردن ورزش، افزایش دهیم که استمرار یا بقای برنامه های تغییر را دنبال می کند. باید ببینیم نهادینه کردن چیست و چه عملی را عمل نهادی می نامند؟ اسکات (۲۰۰۲)، نهادینه کردن را فراهم آوردن زمینه ها و شرایطی می داند که موجب ثبات، پایداری و فراگیر شدن رفتارهای مطلوب شود، در تعریف جامع و سیستمی، گرین وود و هینینگس (۱۹۹۶)، نهادینه کردن را فرایند دو مرحله ای اخذ و جذب ارزش های فرهنگی از محیط، پذیرش، عینیت و ساختار بخشیدن به آن ارزش ها برای استقرار، تثبیت، انتقال و تداوم آنها در کلیه سطوح فردی، گروهی و فراگروهی عنوان می کنند عمل نهادینه شده به عنوان رفتاری تعریف می گردد که در طول زمان استمرار دارد، بوسیله دو یا تعداد بیشتری از افراد در پاسخ به محرک یکسان اجرا می گردد و به عنوان واقعیت اجتماعی وجود دارد. رفتار به عنوان واقعیت اجتماعی این معنی است که خارج از وجود هر فردی قرار دارد، بخشی از حقیقت اجتماعی است و وابسته به هیچ فرد خاصی نیست (۹). پژوهش حاضر در پی شناخت عوامل موثر بر نهادینه سازی فرهنگ ورزش در کودکان و نوجوانان در ایران از دیدگاه معلمان تربیت بدنی است.

روش شناسی پژوهش

تحقیق حاضر، تحقیق آمیخته (کیفی- کمی) از نوع اکتشافی، از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش اجرا جزء تحقیقات میدانی است. جامعه آماری پژوهش در مرحله کیفی خبرگان حوزه ورزش کودک و نوجوان شامل متخصصین دانشگاهی که دارای مقالات و کتب مرتبط و یا سرگروه درس تربیت بدنی کشور و در بخش کمی کلیه معلمان تربیت بدنی آموزش و پرورش کشور بودند. در بخش کیفی ابتدا

لیستی از خبرگان که در زمینه ورزش کودک و نوجوان متخصص بودند تهیه گردید و سپس با آنها مصاحبه انجام گرفت (اساتید تربیت بدنی دانشگاه ۱۲ نفر، سرگروه های درس تربیت بدنی مدارس استان ها ۴ نفر، اساتید علوم تربیتی که حوزه مطالعاتی ورزش داشتند، ۳ نفر، اساتید جامعه شناسی ورزشی ۴ نفر، و اساتید حوزه فرهنگ و ورزش ۲ نفر). در این تحقیق برای انتخاب نمونه های تحقیق در بخش کیفی از دو روش نمونه گیری هدفمند و گلوله برفی استفاده شد. تعداد ده نمونه هدفمند و پانزده نمونه دیگر توسط خبرگان به محقق معرفی شدند. در فرایند انتخاب نمونه، محققان در روش کیفی می توانند از روشی نمونه گیری گلوله برفی استفاده کنند که در آن یک یا چند شرکت کننده در پژوهش، ما را به شرکت کنندگان دیگر یا گلوله برفی هدایت می کنند. مرحله بعد انتخاب مشارکت کنندگان بود. یکی از دلایل استفاده از این روش نمونه گیری این است که همه افراد مورد مطالعه یک حرفه، مهارت و یا دانش خاص دارند و تعداد آنها نیز اندک است. در این روش خبرگان و متخصصان کارآمدی هستند؛ که در ایجاد، اصلاح و پالایش تئوری و مدل مشارکت می کنند (۱۵)؛ بنابراین پس از اتمام هر مصاحبه از هر یک از افراد مورد مصاحبه خواسته شد که سایر خبرگان در این حوزه را معرفی نمایند. در انتخاب این تعداد نمونه، مسائلی؛ چون زمان، در دسترس بودن مصاحبه شونده و میزان همکاری آن ها مورد توجه قرار گرفت. جمع آوری اطلاعات تا زمانی ادامه یافت که به نقطه اشباع نظری رسیده شد، در بخش کمی جامعه آماری کلیه معلمان تربیت بدنی کشور که در سال ۹۵-۱۳۹۴ مشغول به تدریس درس تربیت بدنی بودند (۲۹۷۰۰ نفر)، بیش از ۱۰۰ نفر و دو برابر تعداد متغیرها (۱۶) (۷۰ گویه پرسشنامه)، ۱۴۷ پرسشنامه به صورت خوشه ای در اختیار معلمان تربیت بدنی مناطق شمال (استان گیلان)، جنوب (استان هرمزگان)، شرق (استان سیستان و بلوچستان)، غرب (استان کردستان)، مرکز کشور (استان کرمان) و به همراه پایتخت (استان تهران) به صورت خوشه ای طبقه ای قرار گرفتند، که ۱۲۲ پرسشنامه (۶۶ مرد و ۵۶ زن) قابلیت تحلیل آماری داشتند. میانگین سنی پاسخگویان ۳۴/۹۵ سال و سابقه کار آنان ۱۲/۹۶ سال بود. ۷۲/۱ درصد دبیر و ۲۷/۹ آموزگار، دوره اصلی تدریس (بیشترین ساعت تدریس در دوره) ۴۲/۶ درصد ابتدایی ۲۵/۴ درصد متوسطه اول و ۳۲ درصد متوسطه دوم بودند. بر اساس مطالعه مبانی نظری و نظر متخصصین پرسشنامه ای ۷۰ سوالی، براساس مقیاس لیکرت در پنج سطح (بسیار کم=۱ و بسیار زیاد=۵) طراحی، که برای بررسی روایی محتوایی و صوری پرسش نامه از نظر متخصصین (۱۲ نفر) مدیریت ورزشی، علوم تربیتی و جامعه شناسی استفاده گردید. پس از تایید روایی، تعداد (۳۰) پرسشنامه برای محاسبه پایایی به اجرا گذاشته شد. پایایی

پرسشنامه نیز با روش آلفای کرونباخ محاسبه گردید (۰/۸۲). نتایج مربوط به پایایی ابزار در جدول (۱) آمده است. که بیان گر پایایی ابزار مورد نظر است.

جدول ۱. نتایج آزمون ضریب آلفای کرونباخ در مورد پایایی عامل‌های پرسشنامه نهادینه سازی فرهنگ ورزش در کودکان و نوجوانان

عامل	تعداد گویه	آلفای کرونباخ
فعالیت‌های خانواده و گروه‌های همسالان	۱۵	۰/۸۷
فعالیت سازمان‌های غیردولتی (بخش خصوصی و سازمان‌های مردم‌نهاد)	۱۰	۰/۸۸
فعالیت نهادهای دولتی (سازمان‌های ورزشی، مدرسه و رسانه)	۱۹	۰/۸۸
فعالیت‌های مشترک بخش دولتی و خصوصی	۳	۰/۸۸
فعالیت نهادهای دینی و مذهبی	۳	۰/۹۰
فعالیت‌های تسهیل کننده	۴	۰/۹۲
پایایی کلی پرسشنامه	۵۴	۰/۸۲

روش تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده با استفاده از آمار استنباطی (شامل: آزمون کایرز-مایرز-اوکلین^۱، بارتلت، تحلیل عاملی با چرخش واریمکس^۲) از طریق نرم افزار SPSS انجام شده است. برای اجرای تحلیل عاملی لازم است تست کایزر مایر اولکین (KMO) و آزمون بارتلت^۳ در ابتدا انجام گیرد تا از کفایت نمونه‌گیری و اطمینان از اینکه ماتریس همبستگی در جامعه برابر صفر نیست، اطمینان حاصل گردد.

نتایج و یافته‌های پژوهش

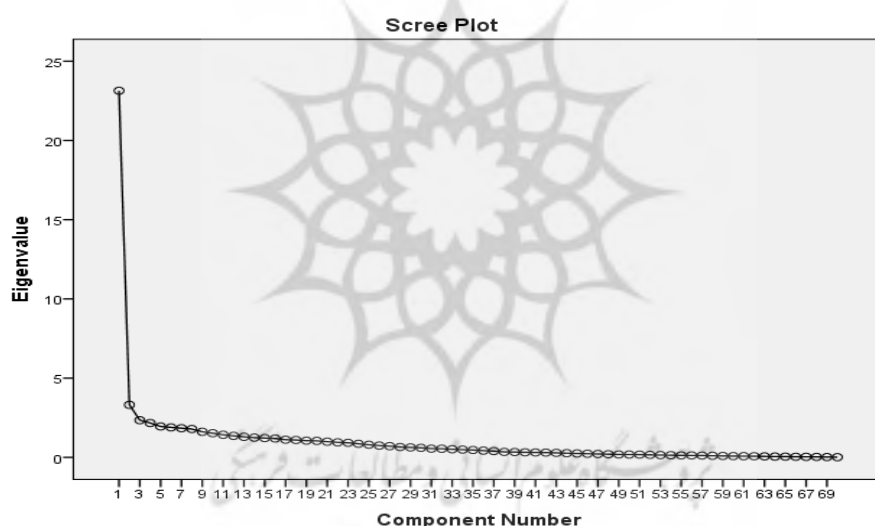
در ابتدا برای بررسی قابلیت اجرای تحلیل اکتشافی از آزمون کایرز-مایرز-اوکلین (KMO=۰/۸۰) و آزمون کرویت بارتلت (Sig=۰/۰۰۱، df=۲۴۱۵، $\chi^2=۵۶۴۵/۷۳۴$) استفاده شد که نتایج نشان داد، داده‌ها برای اجرای تحلیل اکتشافی مناسب هستند. پس از اطمینان از این پیش فرض، تحلیل عاملی به روش

1. Kaiser – Meyer – Olkin
2. Varimax Rotation
3. Bartlett's Test of Sphericity³

مولفه‌های اصلی^۱ و با استفاده از چرخش واریمکس بر روی تمام سوالات پرسش‌نامه انجام شد. نتایج نشان داد ۴۹/۷۳۲ درصد واریانس نهادینه سازی ورزش در کودکان و نوجوانان از دیدگاه معلمان تربیت بدنی ایران توسط ۶ عامل برآورد می‌گردد (جدول ۲). براساس تحلیل عاملی با چرخش واریمکس و حذف متغیرهایی که دارای بار عاملی کمتر از ۰/۴ بودند، از ۷۰ گویه مورد مطالعه، ۱۶ گویه به علت دارا بودن بار عاملی کمتر از ۰/۴ حذف شدند و ۵۴ گویه باقی مانده در ۶ عامل یا مانع اصلی جای گرفتند. پس از به دست آوردن ساختار عاملی مناسب، به منظور نام گذاری عوامل براساس ماتریس همبستگی چرخش یافته سوالات مربوط به هر عامل و به همراه وزن آن‌ها در جدول نمایش داده شده است.

نمودار سنگ‌ریزه^۲ (نمودار ۱) نشان می‌دهد که شش عامل، مقدار ویژه بالاتر از یک دارند. و داده‌ها

در ۶ عامل دسته بندی شدند.

نمودار ۱. نمودار سنگ‌ریزه برای استخراج عوامل اصلی

- 1 . Principal Component Analysis
- 2 . Scree Plot

در جدول ۱، عامل‌های استخراج شده به همراه مقادیر ویژه، درصد واریانس تبیین شده و واریانس تراکمی تبیین شده ارائه شده است. همان‌گونه که مشخص است، تحلیل نهایی عناصر اصلی منجر به استخراج شش عامل شد که در مجموع ۴۹/۷۳۲ درصد از واریانس آزمون را تبیین می‌کردند.

جدول ۲. درصد واریانس تبیین شده در تحلیل عاملی برای دسته بندی عامل ها (جدول خلاصه شده)

چرخش مجموع مجذورات بارهای عاملی			عامل
درصد تجمعی واریانس	درصد واریانس	جمع کل	
۱۴/۵۲۸	۱۴/۵۲۸	۱۰/۱۷۰	فعالیت‌های خانواده و گروه‌های همسالان
۲۷/۰۷۱	۱۲/۵۴۳	۸/۷۸۰	فعالیت سازمان‌های غیر دولتی
۳۹/۳۳۵	۱۲/۲۶۴	۸/۵۸۵	فعالیت نهادهای دولتی
۴۳/۵۹۲	۴/۲۵۷	۲/۹۸۰	فعالیت‌های مشترک بخش دولتی و غیردولتی
۴۶/۸۰۹	۳/۲۱۷	۲/۲۵۲	فعالیت نهادهای دینی و مذهبی
۴۹/۷۳۲	۲/۹۲۴	۲/۰۴۷	فعالیت‌های تسهیل کننده

پس از نام گذاری عوامل بر اساس ادبیات تحقیق و یافته‌های تحقیق مشخص گردید؛ عوامل شناسایی شده در مجموع ۴۹/۷۳۲ درصد از واریانس نهادینه سازی فرهنگ ورزش در کودکان و نوجوانان را تبیین می‌نمایند. حمایت اطلاعاتی و عاطفی والدین در حوزه ورزش (۰/۷۶)، احداث باشگاه‌های ورزشی به تفکیک جنسیت در بخش خصوصی (۰/۷۵)، داشتن فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی در مدرسه (۰/۷۵)، به روز بودن، در دسترس بودن و کافی بودن زیر ساخت‌های ورزشی کودکان و نوجوانان (۰/۸۴)، حضور روحانیون در مراسم‌های ورزشی ویژه کودک و نوجوان (۰/۶۹) و فراهم آوردن تجهیزات و تسهیلات فعالیت ورزشی در خانه توسط والدین (۰/۵۶) به ترتیب در هریک از عوامل فوق موثرترین عامل‌ها هستند. در ادامه عوامل موثر به همراه مولفه‌های آنان بیان شده است (جدول ۲).

جدول ۳. عوامل شناسایی شده پس از تحلیل عاملی اکتشافی

عامل	گویه	بار عاملی					
		۱	۲	۳	۴	۵	۶
فعالیت های خانواده و گروه های همسالان	حمایت اطلاعاتی و عاطفی والدین در حوزه ورزش	۰/۷۶۴					
	فعالیت ورزشی اعضای خانواده	۰/۷۴۸					
	حضور و تشویق والدین در کنار فرزندان در ورزش	۰/۶۹۷					
	همراهی و تشویق دوستان برای مشارکت ورزشی	۰/۶۸۹					
	دیدن مسابقات با دوستان در خانه و باشگاه	۰/۶۸۵					
	صحبت کردن در مورد ورزش در خانواده	۰/۶۸۲					
	به همراه بردن فرزندان در ورزش توسط والدین	۰/۶۶۸					
	عضویت به همراه دوستان و همسالان در انجمن های ورزشی	۰/۶۶۸					
	حمایت و پذیرش توسط دوستان و همسالان در ورزش	۰/۶۶۷					
	ارتباط والدین با مربیان، معلم ورزش؛ و دوستان ورزشی	۰/۶۶۵					
	حمایت مالی فرزندان در حوزه ورزش توسط والدین	۰/۶۶۴					
	دعوت دوستان برای ورزش در محله و باشگاه	۰/۶۰۵					
	اجازه دادن والدین برای حضور در ورزش به فرزندان	۰/۵۵۵					
نشان دادن تشویق نامه های ورزشی و مدال به دوستان	۰/۵۰۷						
توصیه همسالان در مورد فواید ورزش	۰/۵۰۳						
فعالیت سازمان های غیر دولتی (بخش خصوصی و سازمانهای مردم نهاد)	احداث باشگاه های ورزشی به تفکیک جنسیت در بخش خصوصی	۰/۷۵۳					
	احداث اماکن با توجه به علایق منطقه ای توسط بخش خصوصی	۰/۷۱۰					
	حضور خیرین و تشکل های مردم نهاد برای احداث اماکن	۰/۷۰۵					
	احداث اماکن ورزشی در رشته های مفرح توسط بخش خصوصی	۰/۷۰۳					
	تشکیل انجمن های حمایت از کودکان و نوجوانان بی بضاعت	۰/۶۹۵					
	استفاده از حسینیه ها و فضای بیرون مساجد برای ورزش	۰/۶۶۸					
	ارائه سانس ویژه در برنامه های ورزشی بخش خصوصی	۰/۶۶۷					
	تأثیر گذاری بر نهاد های دولتی برای سرمایه گذاری ورزش در رسانه	۰/۶۳۵					
	افزایش باشگاه ها در نقاط مختلف شهر توسط بخش خصوصی	۰/۶۲۹					
	برگزاری مسابقات ویژه کودکان و نوجوانان در اعیاد مذهبی	۰/۵۵۴					

ادامه جدول ۳. عوامل شناسایی شده پس از تحلیل عاملی اکتشافی

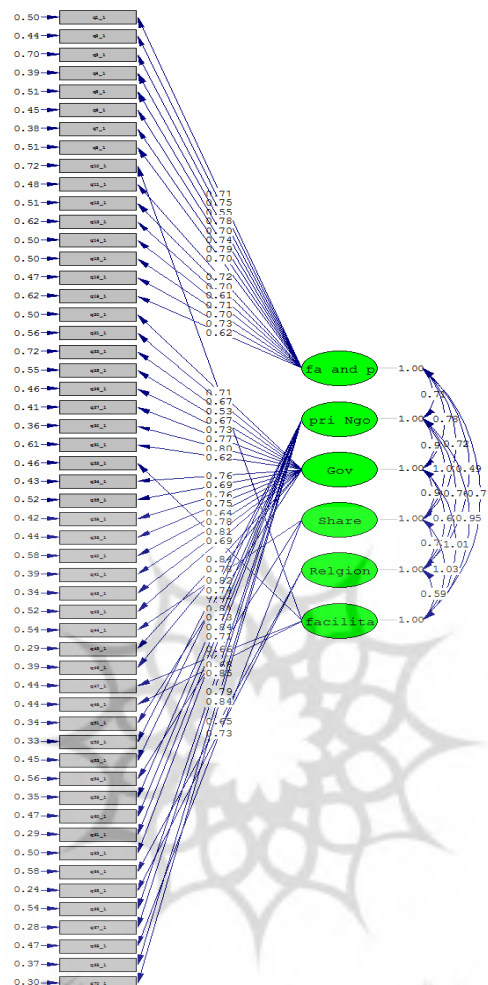
عامل	گویه	بار عاملی					
		۱	۲	۳	۴	۵	۶
	داشتن فعالیت های فوق برنامه ورزشی در مدرسه						۰/۷۵۳
	دادن تجهیزات ورزشی به دانش آموزان در اوقات فراغت در مدرسه						۰/۶۲۸
	نگرش مثبت و شرکت مدیر و کادر اداری و معلمان مدرسه به ورزش						۰/۶۱۷
	حمایت مالی دولت از سازمان های ورزشی برای جذب کودکان و نوجوانان						۰/۵۹۸
	مطالبه گری از مسئولین در مورد ورزش کودکان و نوجوانان در رسانه						۰/۵۹۲
	پخش ورزش گروه های مختلف سنی و جنسی در رسانه						۰/۵۸۵
	الزام شرایط فیزیکی مناسب برای ورود به مقاطع بالاتر و مدارس خاص						۰/۵۶۵
	اختصاص نشریات یا صفحات ویژه ورزشی کودکان و نوجوانان						۰/۵۵۶
	ارزیابی تملک زمین ها با کاربری ورزشی						۰/۵۴۲
	الگوسازی رفتاری برای کودکان و نوجوانان و توجه به منش ورزشی در رسانه						۰/۵۴۱
	افزودن زمان مناسب به درس تربیت بدنی در مدرسه						۰/۵۴۰
	فعالیت معلم تربیت بدنی توانمند و آگاه به تفاوت های فردی						۰/۴۶۴
	ایجاد جو فرهنگ ورزش در مدرسه (شرکت دانش آموزان در اردوهای ورزشی)						۰/۴۶۳
	کتب علمی مرتبط با ورزش در ایستگاه های مطالعه، بلیبوردهای تبلیغاتی						۰/۴۶۱
	احداث پارک های زیاد، تجهیز پارک ها به سالن های ورزشی و وسایل ورزشی						۰/۴۵۸
	وجود مدیران و مربیان متخصص در سازمان های ورزشی و آموزش آنان برای جذب کودکان و نوجوانان						۰/۴۳۵
	داشتن اهداف راهبردی، عملیاتی و ارزیابی اهداف برای جذب کودکان و نوجوانان در ورزش						۰/۴۲۵
	برگزاری مسابقات ورزشی در مدرسه و اهدای جوایز						۰/۴۲۳
	توسعه جو فرهنگی ورزش در رسانه						۰/۴۱۹

فعالیت نهادهای دولتی (سازمان های ورزشی، مدرسه و رسانه)

ادامه جدول ۳. عوامل شناسایی شده پس از تحلیل عاملی اکتشافی

عامل	گویه	بار عاملی					
		۱	۲	۳	۴	۵	۶
فعالیت های مشترک بخش دولتی و خصوصی	به روز بودن، در دسترس بودن و کافی بودن زیر ساخت های ورزشی کودکان و نوجوانان				۰/۸۴۸		
	تعریف فعالیت های مشترک بخش خصوصی و دولتی				۰/۶۴۷		
	آموزش داوطلبانه و رایگان فنون ورزشی به کودکان و نوجوانان کم برخوردار				۰/۴۱۵		
فعالیت نهادهای دینی و مذهبی	حضور روحانیون در مراسم های ورزشی ویژه کودک و نوجوان				۰/۶۹۲		
	اهدای جوایز به کسانی که در حیطه ورزش و فعالیت های دینی فعالند				۰/۵۳۷		
	ایجاد فضای باز، حیاط جذاب و امکانات ورزشی مناسب در مدرسه و استفاده از اماکن ورزشی همجوار مدرسه (حیاط مساجد و حسینیه و ...)				۰/۴۷۵		
فعالیت های تسهیل کننده	فراهم آوردن تجهیزات و تسهیلات فعالیت ورزشی در خانه توسط والدین				۰/۵۶۳		
	دعوت از متخصصان تربیت بدنی (اساتید، مربیان، ورزشکاران) در برنامه های مختلف علمی و سرگرمی رسانه				۰/۵۳۷		
	داشتن سیاست های آموزشی و تشویقی برای حفظ حضور یافتگان در ورزش (کودکان و نوجوانان)				۰/۵۲۱		
	در نظر گرفتن مکان هایی برای تحویل دوچرخه به متقاضیان در سطح شهر و پارک ها و همچنین اختصاص مسیرهای پیاده روی و دوچرخه سواری در مسیر مدرسه و اماکن ورزشی				۰/۵۱۱		

نتایج تحلیل عاملی تاییدی با نرم افزار لیزرل نشان داد عوامل شناسایی شده در نهادینه سازی فرهنگ ورزش در کودکان و نوجوانان مورد تایید است (جدول ۴).

Chi-Square = 2259.64; df=1310 (P- value = 0.001);(RMSEA) = 0.077
 نمودار ۲: مدل تاییدی عوامل موثر بر نهادهای سازی فرهنگ ورزش در کودکان و نوجوانان

جدول ۴. شاخص های تحلیل عاملی تاییدی

شاخص های برازش	معادل فارسی	میزان شاخص عوامل در مدل	مقادیر پذیرش	نتیجه
X^2/df	نسبت خی دو به درجه آزادی	۱/۷۲	بین ۱ تا ۲	تایید برازش مدل
RMSEA	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	۰/۰۷	بین ۰/۰۵ تا ۰/۱	تایید برازش مدل
NFI	شاخص برازش هنجار شده	۰/۹۳	بالاتر از ۰/۹	تایید برازش مدل
NNFI	شاخص برازش هنجار نشده	۰/۹۷	بالاتر از ۰/۹	تایید برازش مدل
CFI	شاخص برازش مقایسه ای	۰/۹۷	بالاتر از ۰/۹	تایید برازش مدل
IFI	شاخص برازش فزاینده	۰/۹۷	بالاتر از ۰/۹	تایید برازش مدل
SRMR	ریشه میانگین مربعات باقی مانده استاندارد شده	۰/۰۶	کمتر از ۰/۰۵	تایید برازش مدل

بحث و نتیجه گیری

کودکی که از تولد با ورزش پرورش یابد، با فرهنگ ورزش وارد جامعه می شود. نظام خانواده، سلسله مراتبی با جایگاه برتر پدر و یا مادر دارد، ارتباط با هم بازی ها در دوران کودکی و عضویت در گروه های اجتماعی گوناگون، مصادیقی از جامعه پذیری است. گروه های ورزشی یک نمونه از گروه همگنان هستند. به کارگیری شیوه های تأسف بار برای موفقیت تحصیلی مدارس و جامعه باعث شده است تا تعصب خانواده ها در مورد بهبود و کسب نتایج تحصیلی کودکانشان بیشتر شود و از فعالیت های بدنی و سلامتی آنها دور بمانند و درصد چاقی و اضافه وزن کودکان روز به روز رو به افزایش بگذارد (۱۷). حسینی و همکاران (۱۳۹۲)، از نقش خانواده در شکل گیری رفتار فعالیت بدنی در دختران به بررسی نقش خانواده در درک عادت به ورزش پرداختند، مضمینی با عنوان شروع کننده (استعدادیابی، ایجاد علاقه)، تقویت کننده (فراهم کردن، همراهی، تشویق) و نگهدارنده (تلاش به منظور رفع موانع، تلاش برای کسب رضایت عضو مخالف در خانواده) به عنوان نقش خانواده در شکل گیری رفتار فعالیت بدنی در دختران نوجوان به دست آمد. که با پژوهش حاضر همخوانی دارد (۱۸). لذا در این میان نقش فرزندپروری برای کودکان برجسته است زیرا والدین به طور مستقیم محیط اجتماعی و فیزیکی کودکان

را تعیین می‌کنند و به طور غیر مستقیم روی رفتارها، عادت‌ها و نگرش‌ها به واسطه فرایند اجتماعی شدن و مدل سازی تأثیر می‌گذارند و درک این تأثیر می‌تواند در امر پیشگیری و درمان چاقی کمک‌کننده باشد این پژوهش نیز با نتایج پژوهش‌های هاشمی و مرادی (۱۳۸۹)، کربندی و همکاران (۱۳۸۹) (۱۳، ۱۴) همخوان است. پابایو و همکاران^۱ (۲۰۱۱)، پژوهشی با عنوان " آیا تغییرات منطقه محل سکونت بیانگر تغییر در فعالیت جسمانی متوسط تا شدید بین سنین ۱۱ تا ۱۵ سالگی می‌گردد؟" دریافتند که، منطقه محل سکونت با نظام‌مندی و انسجام بالاتر، فعالیت جسمانی کودکان را به طور معناداری افزایش می‌دهد (۱۹). عوامل ذکر شده حکایت، از نقش بخش دولتی و خصوصی در فرهنگ ورزش کودکان و نوجوانان دارد، بزرگ‌تر بودن مدرسه نسبت به خانواده، سبب می‌شود تا دانش‌آموز مجموعه‌ای از شیوه‌های جامعه و گروه‌های اجتماعی تجربه کند. دانش‌آموز در مدرسه، سازمان و نظام سلسله مراتبی، تقسیم کار اجتماعی، جایگاه شغلی، پایبندی به نظم را عملاً و به ویژه به کمک ورزش در می‌یابد (۲۰). در مورد نقش مهم رسانه نیز پژوهش حاضر با پژوهش‌های مرادی و همکاران (۱۳۹۰)، آقا جانی و نادری نژاد (۱۳۹۰) و روشندل اربطانی (۱۳۸۶) در مورد نقش مهم رسانه در نهادینه سازی ورزش همخواناست (۱۰-۱۲). بخش خصوصی نیز اهمیت قابل توجهی در نهادینه سازی فرهنگ ورزش در کودکان و نوجوانان بر عهده دارد، برای مثال دولت سوئد به سازمانهای غیردولتی و بخش خصوصی، امتیازهای ویژه ای می‌دهد تا در نیل به هدف خود یعنی گسترش ورزش همگانی، قوی تر عمل کنند (۲۱)، در کانادا نیز بیشتر خانواده ها ۹۵ درصد دسترسی به پارک و ۹۴ درصد دسترسی به تسهیلات ورزشی را گزارش دادند. همچنین ۹۵ درصد به ژیمنازیوم، ۹۱ درصد به محوطه بازی و ۷۳ درصد به محوطه بازی با تجهیزات دسترسی دارند و ۷۵ درصد کودکان ۵-۱۹ ساله کانادایی در ورزش‌های سازمان یافته مشارکت دارد (۲۲). برخی منابع ذکر کرده اند عامل مذهب برای فعالیت بدنی مانع محسوب می‌شود (۲۱). پژوهش حاضر بیانگر این موضوع است نه تنها مذهب عامل بازدارنده نیست بلکه می‌توان از نقش مهم آن در نهادینه کردن ورزش در کودکان و نوجوانان استفاده نمود و با پژوهش ویکر (۲۰۱۳) ناهمخواناست (۲۳). نهادهای مذهبی با توجه به محبوبیت خود میتوانند باعث نهادینه‌سازی فرهنگ ورزش در کودکان و نوجوانان شوند، حضور روحانیون در مراسم‌های ورزشی ویژه کودک و نوجوانان هدای جویز به کسانی که در حیطه ورزش و فعالیت‌های دینی فعال‌اند در مدرسه، ایجاد فضای باز، حیاط جذاب و امکانات ورزشی مناسب در مدرسه و استفاده از اماکن ورزشی هم‌جوار

1 . Pabayo et al.

مدرسه (حیات مساجد و حسینیه و ...) از سیاست های تشویقی است که می تواند باعث نهادی شدن ورزش در کودکان و نوجوانان گردد. فراهم کردن امکان انجام فعالیت های ورزش همگانی برای همه و در همه جا باید مورد توجه مسئولان ورزش کشور قرار گیرد. چون فعالیت های ورزش همگانی بسیار متنوعند و می توان انواع فعالیتها را برای مردم فراهم کرد. به هر حال باید توجه شود که آیا ترکیب، موقعیت و مکان و تعداد فعالیتها و دسترسی به آنها واقعا کافی است تا همه افراد بتوانند در چنین فعالیت هایی شرکت کنند. دوم توجه به مسائل زیربنایی؛ چون برای شرکت در چنین فعالیتی که از سوی سازمانها و نهادهای مختلفی ایجاد می شود، راهلهای بسیار خلاقانه ای در بسیاری از موضوعات پایه از جمله برنامه ریزی ها، نظارت، استانداردها، اعتبارگذاری و غیره لازم است و سوم داشتن اراده سیاسی و اجتماعی. سیاستگذاران در این زمینه در ابتدا باید جو مساعدی را برای انجام چنین فعالیت هایی فراهم کنند و با افزایش طرفداران و مخالفت با برداشتهای منفی در این زمینه به توسعه چنین فعالیت هایی کمک کنند (۲۴). پژوهش ها نشان داده است، عوامل فردی، گروهی، سازمانی و محیطی در زمینه نهادینه سازی فرهنگ ورزش همگانی تاثیر گذار است. عوامل سازمانی، به مجموعه عوامل مربوط به دستگاه های اجرایی ورزش همگانی که بر توسعه و گسترش ورزش همگانی اشاره دارد. این عوامل شامل اهداف و راهبردها، زیرساخت ها و امکانات، سیستم پاداش و تشویق، واحد تحقیق و توسعه، منابع انسانی، بودجه، قوانین و مقررات، آموزش و ویژگی های ورزش همگانی است که با پژوهش حاضر همخوان است (۹). متولیان امر ورزش کودکان و نوجوانان در کشور از قبیل وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، وزارت ورزش و جوانان و معاونت تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش در راستای برنامه ریزی و اجرای سیاستها و فراهم نمودن امکانات برای توسعه مشارکت ورزشی کودکان و نوجوانان نقش مهمی ایفای نمایند. موضوع فعالیت بدنی کودکان و نوجوانان موضوعی بسیار مهم است و اگر مدیران و برنامه ریزان ورزشی به مهم توجه نداشته باشند در آینده با خطرات غیر قابل جبرانی مواجه خواهند شد، در حقیقت توجه به مقوله ورزش و فعالیت بدنی در دوران کودکی و نوجوانی و تلاش برای ارتقای فرهنگ ورزش می تواند از بسیاری از معضلات را در آینده کشور ایران اسلامی حل نماید. الگوهای توسعه برای هر یک از انواع فعالیت های جسمانی با توجه شرایط اجتماعی - فرهنگی می باید مبتنی بر واقعیت های موجود در جامعه و نیازهای واقعی باشد. نتایج پژوهش حاضر می تواند در راستای توسعه فرهنگ ورزش کودک و نوجوان مورد توجه والدین و مسئولان ورزش قرار گیرد تا گام های مناسب در راستای انجام ورزش در کودکان و نوجوانان و تداوم آن در آینده برداشته شود. سیاستگذاران در این

زمینه در ابتدا باید جو مساعدی را برای انجام چنین فعالیت‌هایی فراهم کنند و با افزایش طرفداران و مخالفت با برداشتهای منفی در این زمینه به توسعه چنین فعالیت‌هایی کمک نمایند.

منابع و مآخذ

1. Draper C, Basset S, Villiers A, Lambert V. Results From South Africa's 2014 Report Card on Physical Activity for Children and Youth *Journal of Physical Activity and Health*. 2014; 11(1):98-S104.
2. **Derenowatz C, Steiner P, Brandstetter S, Klenk J, Wabitsch M, Steinacker J. Organized Sports, Overweight, and Physical Fitness in Primary School Children in Germany. *Journal of Obesity*. 2013; 935245:7-9.**
3. Dahmann N, Wolch J, Joassart-Marcelli P, Reynolds K, Jerrett M. The active city? Disparities in provision of urban public recreation resources. *Health & Place*. 2010;16: 441-445.
4. Schranz N. Results From Australia's 2014 Report Card on Physical Activity for Children and Youth *Journal of Physical Activity and Health*. 2014: 21-S25.
5. Liukkonen J, Jaakkola T, Kokko S, Gråstén A, Yli-Piipari S, Koski P et al. Results From Finland's. Results From Finland's 2014 Report Card on Physical Activity for Children and Youth". *Journal of Physical Activity and Health*, 11(Supp 1), S51-S57.
6. Reza Soltani P, Hasanzadeh A and Ghanbari A. [The Relationship between Breastfeeding and BMI in Primary School Children in Rasht (In Persian)]. *Journal of Nursing Research*. 2010; 5(19): 44 – 35.
7. Adibi A, Kelishadi R, Baygahi A, Salehi H R and Taleai, M. [Study of the prevalence of fatty liver in children overweight and obesity compared to normal group (a cross sectional study in Isfahan) (In Persian)]. *Journal of Shaheed Sadoughi University of Medical Sciences*. 2009;4: 278-270
8. Azad Bakhat L, Mirmiran P, Momeni AA and Azizi, F [Evaluation of knowledge, attitude and practice of high school students in District 13 of Tehran in the field of healthy nutrition (In Persian)]. *Iranian Journal of Endocrinology and Metabolism, Shahid Beheshti University of Medical Sciences and Health Services*. 2003;5(4):416 – 409.
9. Asefi A A, Khabiri M, Asadi H and Goodarzi M [Investigating the Organizational Factors Influencing Institutionalization of Sports in Iran (In Persian)]. *Sport Management and Sporting Practice, Twentieth Year, Twentieth Century*. 2014; 63-76.
10. Aghajani N and Naderi Nejad P, [The Role of Mass Media (Publications, Radio and Television) in the Promotion of Public Sports Culture (In Persian)]. *Quarterly Journal of First Year Communication*. 2011; 1: 140-167 .
11. Roshanandal Arbalani T. [Explaining the Place of Public Media in the Establishment of Universal Sport in the Country (In Persian)]., *Movement* (2007), No. 33, pp. 165-177 .

12. Moradi M, Honari H and AhmadiA H ,[Investigating the Fourth Role of Sports Media in the Development of Universal Sports Culture(In Persian)]. Sport Management. 2011;9: 167-180.
13. Corbandy S, Eshghizadeh M; Aghamohammadian H R; Ebrahimzadeh S. Safarian, M, [Relationship between childbearing style and obesity of preschool children in Mashhad city(In Persian)]. Afqand Journal of Gonabad University of Medical Sciences and Health services. 2010; 16(3): 33-40.
14. HashemiSZ and Moradi R.[Investigating the role of family in sport sociability(In Persian)]. Journal of Sociology of Iran. 2010; 11(4) 143-168.
15. Hooman HA[A Practical Guide to Qualitative Research(In Persian)]. Fourth Edition. Publication of the position. 2012; 15-35.
16. Kline p. psychometrics and psychology. London, acaderric press; 1979.
17. Kalateh SeyfiriM and Afsaneh Pourk S A.[Childhood Obesity in the Present Age, Teachers and Schools(In Persian)]. Physical education. 2010; 11(2): 51-48.
18. HosseiniSV, FanoushehM, Abbaszadeh, and Ehsani, M [Understanding of adolescent girls and their parents in the formation of physical activity in girls(In Persian)]. Growth and Motorization. 2011;13: 61-77.
19. Pabayo R, Belsky J, Gauvin L, Curtis S. Do area characteristics predict change in moderate-to-vigorous physical activity from ages 11 to 15 years?. Social Science & Medicine. 2011; 72: 430- 438.
20. Ghasemi H and Kashkar S.[Socio-cultural Foundations of Sport(In Persian)]. Tehran, Sports Publishing House; 2012.
21. Messing U. A sport policy for the twenty – first centry , ministry of industry , employment and communication. 2000; 33-38.
22. Gray E, Barnes J, Bonne JC, Cameron Ch, Chaput J, Faulkner GReport Card on Physical Activity for Children and Youth Journal of Physical Activity and Health 2014; 11(1):26-32.
23. Wicker P, Hallmann K, Breuer C. Analyzing the impact of sport infrastructure on sport participation using geo-coded data: Evidence from multi-level models. Sport Management Review. 2013; 16: 54-67.
24. Merita Irby and joel Tolman. Rethinking leisure Time: Expanding oppor tunities for Young people and communities. 2002; 59-67.

Identification and Analysis effective factors of institutionalize sport culture in children and adolescence in view of physical education teachers

**Mohsen Manochehri Nezhad^{1*} - MehrAli Hemati Nezhad²
Mohammad Mahdi Rahmati³ Esmaeel Sharifiyan⁴**

1. PHD of sport management Farhangiyun university, Iran 2. Professor, Sports Management Group, Faculty of physical education and sport sciences. Guilan University, Rasht, Iran 3. Associated professor, social science Group, Faculty of literature and human sciences. Guilan University, Rasht, Iran 4. Associated Professor, Sports Management Group, Faculty of physical education and sport sciences. Shahid Bahonar University Kerman, Iran

(Received: 2016/4/7; Accepted: 2017/2/4)

Abstract

This study was conducted to identify and analysis effective factor of institutionalize sport culture in children and adolescences. The statistical population in qualities sector was all professors in field of children and adolescence sport (sample=25) people and in quantity sector was physical education teachers in Iran (n=5682), and the sample was (n= 122) teachers, (66 male, 56 female), in year 94-95, sample chosen randomly in 6city. The instrument was questionnaire, based on Qualities sector of study validity of that proved by 12 university professors and reliability of that calculated by Cronbach's Alpha coefficient (0.82). Descriptive statistics were utilized to summarize sample characteristics and explore factor analyzing test used to find the main factors data analyzed by exploratory factor analysis by varimax rotation method. Factor analysis showed six factors can 49.72 percent of institutionalize sport in children and adolescence in view of sport teachers. So effective factor of institutionalize sport culture in children and adolescences must be pay attention by families and country sport planners.

Keywords

children and adolescence, family, institutionalize, peers, Sport culture, sport socialization

---

* Corresponding Author: Emali: Mohsenmanochehri28@gmail.com; Tel: +989137673345